

Aan de slag met mediaopvoeding voor het jonge kind (0-6 jaar)

Actiegids bibliotheken

BoekStart

Mediaopvoeding

Kinderen groeien op in een wereld die alsmat digitaal wordt. Uit het jaarlijkse [lene Miene Media onderzoek](#) van Netwerk Mediawijsheid blijkt dat kinderen steeds vaker en langer gebruik maken van digitale media. Ook komen ze op steeds jongere leeftijd in aanraking met schermen. Experts zijn het er langer over eens: kinderen moeten leren bewust om te gaan met de digitale mogelijkheden. En daar kun je niet vroeg genoeg mee beginnen.

Onder mediaopvoeding verstaan we dat deel van de opvoeding dat erop gericht is kinderen bewust en selectief met het media-aanbod te laten omgaan en ervoor te zorgen dat ze de inhoud van dat aanbod kritisch kunnen beschouwen en op waarde weten te schatten.

Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI)

De bibliotheek als vanzelfsprekende partner

Bibliotheken zijn van oudsher een plek waar ouders en kinderen toegang hebben tot een grote (media)collectie. Met een totaalaanpak waarbij de focus ligt op een brede mediaopvoeding, geef je vorm aan de rol van de bibliotheek op dit thema. Deze actiegids helpt je op weg om als bibliotheek aan de slag te gaan. Ben je op zoek naar kennis, inspiratie of passende activiteiten? Of heb je juist behoefte aan ondersteuning bij visie- en beleidsvorming rond dit thema? Je treft het allemaal in deze actiegids*.

*) Door POI's ontwikkelde producten worden in overleg met betreffende POI in andere provincies gedeeld. Informeer bij de contactpersoon van jouw POI.

Netwerk & Beleid

Expertise

Leesomgeving & Collectie

(Voor)lees- en mediaplan

Activiteiten

Monitor

Digitale diensten

Netwerk & Beleid

Een integrale aanpak taal en mediaopvoeding kan vragen om een herijking van de rol van de bibliotheek. Van oudsher staat de bibliotheek bekend als de plek waar je boeken kunt lenen, een krantje kunt lezen of informatie kunt vinden. Maar de tijden zijn veranderd.

In een wereld waarin media een steeds grotere plek innemen is het belangrijk dat de bibliotheek continu blijft nadenken over haar rol. Een visie (en het daaraan gekoppelde beleid) vormt een kader voor de noodzakelijke interne keuzes omtrent de doelgroep en het palet aan activiteiten.

Maak gebruik van onderstaande hulpdocumenten/hulpmiddelen om tot een visie te komen en prioriteiten te stellen binnen het beleid:

- [Totaalaanpak – Mediaopvoeding: breder dan het woord](#). Dit document helpt bibliotheken om zelf na te denken over een totaalaanpak van mediaopvoeding waarin taal én media hand in hand gaan. Ook biedt het handvatten en instrumenten om concreet aan de slag te gaan. Zowel binnen de muren van de bibliotheek, als daarbuiten.
- [Koerskit Mediaopvoeding](#). Een tool waarmee Probiblio bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland helpt tijdens het keuzeproces rond visie, beleid en programmering op het gebied van mediaopvoeding. Tijdens een sessie met de koerskit staat het keuze proces centraal om uiteindelijk tot een concreet plan met vervolgstappen te komen.
- Sluit je als organisatie aan bij [Netwerk Mediawijsheid](#) en word netwerkpartner.

Monitor

Wat is de stand van zaken als het gaat om mediaopvoeding? Waar gaat het al goed en waar valt nog iets te verbeteren? Alle inspanningen monitoren en evalueren zorgt ervoor dat resultaten rond mediaopvoeding inzichtelijk worden. Activiteiten kunnen zo waar nodig worden bijgestuurd en aangescherpt.

- Hoe mediawijs zijn de professionals in de kinderopvang? Met de Mediaopvoeding Meter bevragen we leidinggevendenden, pedagogisch medewerkers en leerkrachten van de groepen 1 t/m 3 van het po op hun eigen vaardigheden op het gebied van mediawijsheid. Daarnaast worden er vragen gesteld over de inzet van de verschillende media in de organisatie, op de groep en in de klas. De Mediaopvoeding Meter is een aanvulling op [de Mediawijsheid Meter](#) die Cubiss al langer uitzet.

(Voor)lees- en mediaplan

Een (voor)lees- en mediaplan is de concrete uitwerking van het beleidsplan. Het bevat alle activiteiten en werkvormen die de de kinderopvang benut om de leesontwikkeling en mediaopvoeding van kinderen te stimuleren. In dit plan leg je vast hoeveel tijd je daarvoor vrij maakt, wie wat doet en hoeveel budget er (nodig) is.

- Alle kinderopvanginstellingen (kinderdagverblijven en peuterspeelzalen) en voorscholen die structureel aan leesbevordering willen werken kunnen een [voorleesplan](#) maken. Voorlezen met media kan ook met digitale prentenboeken. Kijk voor inspiratie bij de bouwstenen collectie en activiteiten.

Informatie en inspiratie

Aandacht voor en kennis van mediaopvoeding wordt steeds belangrijker in de bibliotheek. Kijk eens naar de volgende publicaties en websites om die kennis up to date te houden in jouw organisatie.

- [Samen wijs met media](#) maakt onderdeel uit van de doorgaande lijn mediawijsheid. In deze lijn zijn 5 publicaties verschenen die de verschillende doelgroepen en hun begeleiders helpen om in de mediarijke samenleving hun weg te vinden.
- [Mediasmarties](#) is een online mediagids waar je objectieve en betrouwbare informatie kunt vinden over de inhoud en geschiktheid van mediaproducten voor (jonge) kinderen.
- [De Media Ukkie Dagen](#) zetten elk jaar één week het mediagebruik van ukkies in de volle aandacht om ouders en professionele opvoeders bewust te maken van mediaopvoeding.
- In de uitgave [Samen spelen met media](#) vind je tips, interviews en inspiratie over de mediaopvoeding van het jonge kind (0 t/m 6 jaar).
- In het online magazine [Lees Lezer Leest!](#) zijn verschillende inspirerende artikelen te lezen over digitale geletterd of de toepassing van digitale media om te werken aan taalontwikkeling. Bijvoorbeeld over de [inzet van digitale prentenboeken bij het thuis voorlezen](#) of [de balans tussen offline en online media](#). Lees meer over het [belang van voorleesfilmpjes in de thuistaal](#) en [de invloed van muziek op de taalontwikkeling](#).
- De brochure [Spelend Leren](#) geeft pedagogisch medewerkers handvatten om jonge kinderen en hun ouders te begeleiden bij digitale ontwikkeling. De brochure staat vol tips over welke digitale media educatieve waarde hebben en bijdragen aan de taalvorming.
- Het boek [Digitale Burgertjes](#) helpt ouders, opvoeders en leerkrachten om de virtuele wereld waarin kinderen leven beter te begrijpen.
- De informatiefolder [Mediaopvoeding en BoekStart: Samen bereiken we meer](#) helpt bibliotheken bij het gesprek met de kinderopvang over het belang van mediaopvoeding binnen de aanpak BoekStart.
- De pagina [Digitale Geletterdheid Jeugd](#) op Bibliotheeknetwerk geeft een overzicht van allerlei tools, campagnes en nieuws. Bekijk ook verschillende [onderzoeksinformatie](#).
- In het [kennisdossier](#) van het NJi is veel praktische informatie te vinden over mediaopvoeding.

Professionalisering

Werken aan de mediaopvoeding van jonge kinderen stelt natuurlijk ook nieuwe eisen aan onderwijs- en bibliotheekprofessionals zelf. Het is belangrijk om hen toe te rusten met voldoende kennis en vaardigheden rond dit thema.

Voor bibliotheekmedewerkers

- [Training mediaopvoeding voor 0 – 12 jaar](#) voor front office medewerkers
- [Training voorlezen, kijken en spelen in de bibliotheek van nu](#) voor de back office
- [Train-de-trainer voor bibliotheekmedewerkers](#) voor de training lezen, kijken, luisteren en spelen in de wereld van nu voor pedagogisch medewerkers.
- De e-learnings [Digistart 0-6 jaar](#) en [Digistart 4-12 jaar](#) helpen om een goed beeld te vormen van de moderne mediaomgeving en de rol die de bibliotheek heeft op het vlak van mediaopvoeding. Kijk op [bibliotheeknetwerk.nl](#) voor meer informatie.

Voor professionals in de kinderopvang

- [Kleintje Digitaal](#) - training voor pedagogisch medewerkers inclusief train-de-trainer voor bibliotheekmedewerkers.

HR-management

Hoe stel je een team samen dat met veel overtuiging, kennis en kunde en plezier werkt aan de taal- en mediaopvoeding van het jonge kind? Met voldoende aandacht voor de ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van medewerkers borg je kennis en kunde in de organisatie die nu én in de toekomst nodig is om relevant te blijven op dit thema.

- [HR-handboek](#) Talentontwikkeling en kwaliteit (2018)
- [Beroepsprofielen mediaopvoeding en digitale geletterdheid](#)
- [HR-aanpak digitale geletterdheid](#) - In 7 stappen van visievorming naar opleidingsplan digitale geletterdheid en mediaopvoeding

Activiteiten

Om in de praktijk concreet invulling te geven aan mediaopvoeding, maak je bijvoorbeeld gebruik van onderstaande producten, lesmaterialen en activiteiten.

Voor in de bibliotheek en kinderopvang

- Aan de slag om opvoeders of andere (opvoed)professionals te helpen meer grip te krijgen op mediaopvoeding? De [MediaDiamant](#) is een praktische conversatiestarter, die focust op de kansen die media bieden. [De MediaDiamant brochures](#) bevatten tips over de vijf pijlers van de MediaDiamant voor de leeftijdscategorie 0 – 5 jaar.
- [Mediaopvoeding menukaart](#) met activiteiten en dienstverlening rond mediaopvoeding die bibliotheken kunnen aanbieden. Bij de menukaart zitten ook uitgewerkte [beschrijvingen van de activiteiten](#).
- [Checklist voor apps en filmpjes](#) om te checken of deze geschikt zijn voor kinderen. Er is een checklist speciaal voor de doelgroep 0 – 6 jaar.
- [Mediaopvoeding flipover](#) die je kunt gebruiken wanneer je kort wat gaat vertellen over mediaopvoeding, zoals tijdens een mamacafé of na een voorleesactiviteit. De tafelflipover is gebaseerd op de MediaDiamant.
- De [WegWijzers](#) van Mediasmarties inspireren om verschillende media met elkaar te combineren.
- [Praatplaat voor verantwoord mediagebruik](#) in de kinderopvang deze tool vergemakkelijkt een gesprek over de urgentie van mediaopvoeding in de kinderopvang.

Voor ouders

- De [Mediawolk](#) brengt het gesprek tussen ouder en kind van 0-6 jaar op gang over het gebruik van media.
- De [mediatips voor thuis](#) bevatten tips om te ontspannen met media en verhalen over ontspannen en rust. In de tips wordt onderscheid gemaakt tussen media voor dreumesen, peuters en kleuters.

- Hoe start je het gesprek over mediaopvoeding met ouders? Maar belangrijker nog, hoe weet je het gesprek op gang te houden? De [Mediaopvoeding Babbelbox](#) is een toolkit die bibliotheken hierbij handvatten geeft.
- Geef ouders de [brochure over mediaopvoeding](#) met algemene tips om verschillende af te wisselen. De brochure is ook beschikbaar in het Arabisch, Turks, Pools en Engels.

Leesomgeving & Collectie

Digitale diensten

Als bibliotheek kun je rechtstreeks linken naar geanimeerde prentenboeken én sites waar meer informatie over verschillende media staat.

- Op [Jeugdbibliotheek.nl](#) staan boekentips voor alle leeftijden. Voor de allerkleinsten zijn er bijvoorbeeld boekenfilmpjes, verschillende digitale prentenboeken en voorleesfilmpjes.
- [Bereslim](#) is een aanbieder van pedagogisch verantwoorde computerspellen voor peuters en kleuters.
- Op [voorleeshoek.nl](#) staan verschillende voorleesfilmpjes.
- Lees meer over [online voorlezen en auteursrecht](#).